

התארגנות חדשה
לחזון מזרחי דמוקרטי
עמ' 7

זו הדרך

زوهديره ZO HADEREKH

גיליון 8 / 22 בפברואר 2023

ועכשיו - דמוקרטיה לכולם

מילוחיו המפורסמות של קרל מרקס בהפגנה מול הכנסת, 20 בפברואר (צילום: זו הדרך)

האחרון, אך במשך שנים הוא השליך את התושבים הערבים מכל המדרגות. המאבק לו אנו קוראים מחייב חשיבה מחדש של מערכת המשפט ושל הדמוקרטיה, ולא חזרה לסטטוס קוו.

דבריה של ח"כ תומא-סלימאן הם המפתח להמשך המאבק וליעדיו. בין מובילי המחאה ההמונית (והמבורכת!) קיימים רבים השבויים עדיין בקסמי הפרדיגמה הישנה-נושנה (והשקרית) של "ישראל יהודית ודמוקרטית", כלומר: מדינה דמוקרטית ליהודים ומדינה יהודית לערבים.

מסר ברור זה מדקלמים הדוברים ברוב העצרות והמחאות - גנרלים בדימוס, פוליטיקאים בורגנים בעבר ובהווה, ראשי השב"כ לשעבר ומעסיקי הייטק. הדוגמה הבולטת ביותר להדרת האוכלוסייה הערבית מהמחאה הייתה בסוף השבוע האחרון (18.2), כאשר מנעו מפעילה מרכזית בחד"ש חיפה, רים חזאן, לשאת דברים בעצרת השבועית בעירה (ר' עמוד 4). פשרה בין האופוזיציה לממשלת הימין, אליה דוחפים נשיא המדינה יצחק הרצוג, השגרירות האמריקאית וחלקים באופוזיציה עצמה, תהיה אסון. לכן רבים שואלים את עצמם: "פני המחאה לאן?"

כדי לבדוד את שלטון הימין ולרסק את חלום הבלהות הפשיסטי שהוא מקדם, חיוני שמארגניה יעשו צעד נוסף ויאמצו מצע פוליטי-חברתי. הקריאה ל"דמוקרטיה" אינה מספיקה כדי ליישם שינוי. כדי לחולל שינוי דמוקרטי על הקריאה להיות ברורה: דמוקרטיה שוויונית אמיתית תיכון רק ללא אפליה וללא כיבוש ודיכוי. על המחאה ההמונית להגן על המרחב הדמוקרטי ולפעול להעמקת הזכויות החברתיות.

"לילה גדול ויום גדול", ציין (21.2) ראש הממשלה בנימין נתניהו בתום ההצבעות בקריאה ראשונה בסבב החקיקה הראשון שהובילה הממשלה בדרך להפיכה המשטרית שיזמה. ההצעות אושרו בתמיכה של 63 ח"כים מול 47 מתנגדים. בהצעה צבועה לכלי התקשורת אמר נתניהו: "צריך להתחיל בהידברות, ללא תנאים מוקדמים". ברור לכל כי נתניהו אינו חפץ בהידברות; אולם בשני עניינים לא שיקר: אכן היה זה "לילה גדול" - עבור הדוגלים בהפיכתה של ישראל למדינה פשיסטית; ואכן היה זה "יום גדול" עבור מתנגדי ההפיכה שהפגינו ברחבי הארץ למען דמוקרטיה לאורך כל יום ההצבעות.

חברי סיעת חד"ש-תע"ל בראשות ח"כ איימן עודה מסרו לאחר ההצבעה: "למרות שבית המשפט העליון לא מספק סעד וצדק לערבים; למרות שהוא שופט לחומרה נאשמים רק משום שהם ערבים; ולמרות שהוא משמש כלי להכשרת מעשי גירוש, הרס, שליטה ודיכוי - נתנגד לכל ניסיונות הממשלה לרמוס את מערכת המשפט. עם זאת, דמוקרטיה בצד כיבוש זו סתירה. אין ולא תהיה דמוקרטיה המתחזקת כיבוש של עם אחר."

בדיון שנערך בוועדה לקידום מעמד האישה, הבהירה יו"ר הוועדה לשעבר ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש-תע"ל): "יש הטוענים כי הדמוקרטיה נגנבה, אך היא מעולם לא התקיימה". עוד הדגישה: "חיוני להכיר במציאות - לא כל האזרחים בישראל חיים בשוויון. יש להגדיר איזה סוג של דמוקרטיה אנו דורשים". לדבריה, "לא ניתן לדרוש דמוקרטיה עבור חלק מהאוכלוסייה. בג"ץ אכן הבלם

מכתבים למערכת

על מבקשי מקלט וזכויותיהם

בשבוע הקרוב מתפרסם הדו"ח השנתי של המוקד לפליטים ומהגרים לשנת 2022. בטרם ההכנה לאתגרים העתידיים, מסמן הדו"ח הזדמנות מצוינת להתבונן באתגרי השנה החולפת: פרוץ משבר פליטים בלבה של אירופה; המשך המלחמה בחבל טיגראי באתיופיה; הסרת ההגנה הקבוצתית מעל אזרחי קונגו בישראל; והתמודדות עם שרת פנים שהתאמצה לאמלל את מבקשי המקלט. בפני איומים ומצבי חירום אלה, נותר מוקד הסיוע לפליטים מחויב מתמיד להגן על זכויות האדם של האוכלוסיות הפגיעות ביותר בישראל.

הודות לעתירה שהגיש המוקד נגד הסרת ההגנה הקבוצתית מעל אזרחי קונגו, הסכימה המדינה שלא לגרש את ילדי הקהילה ואת בני משפחותיהם. במקביל, שמרו פעילי המוקד על קשר קרוב עם כלל חברי הקהילה הקונגולזית בישראל, הממתנים עדיין לבחינת בקשותיהם למקלט.

נציגי המוקד השתתפו בדיונים בכנסת, והצליחו להשפיע לטובה על המדיניות שנוקטת הממשלה כלפי מבקשי המקלט האוקראינים. לצערנו, בהיעדר מדיניות סדורה של הגנה זמנית בישראל, ולמרות התגייסות אנושית וציבורית לעזרתם בעת פרוץ המלחמה, מצוקתם של הנמלטים מהקרבות רק גוברת.

במשך שנים נאבק המוקד למיציא זכויות המהגרים הכלואים בישראל. השנה, הודיעה המדינה לבית המשפט העליון, כי האגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים יספק למהגרים שאינם מסוגלים לייצג את עצמם ייצוג משפטי במעצר מנהלי-הגירה.

פעילות המוקד הגדילה את שיעור ההכרה בקורבנות סחר בבני אדם: הודות לשנים של פעילות ציבורית ומשפטית, ולעבודה צמודה מול המשטרה ומשרד המשפטים, 74% מהגברים ומהנשים התובעים מהמדינה להכיר בהם כקורבנות סחר בבני אדם זוכים בכך, ומקבלים את השיקום המגיע להם. הדו"ח פורש את היקף פעילות המוקד: במהלך 2022 קיבלנו 1,105 פונים בקבלות קהל וסייענו ל-1,443 פונים נוספים בוואטסאפ.

סייענו ל-178 פונים בהליכי מקלט - בהגשת בקשות, בהכנה לראיונות מקלט ובייעוץ בעקבות החלטות שהתקבלו בעניינם. קיימנו שש קבלות קהל ייעודיות לנשים במשרדינו בתל אביב, באילת ובחיפה. כמו כן, יזמנו 50 מהלכים משפטיים: 18 בתיקים פרטניים ו-32 בהליכים עקרוניים. עוד קיימנו 11 הדרכות לארגונים עמיתים, לעורכי דין ולנציגי ממשלה באשר לזכויות מבקשי מקלט וזיהוי קורבנות סחר בבני אדם. בנוסף, פרסמנו שלושה דוחות מחקר וערכנו 32 סיוורים והרצאות.

בימים אלה עתיד צוות הקו החם של המוקד לקיים קבלת קהל מיוחדת למבקשי מקלט באילת. בהמשך החודש יתקיים דיון בבית המשפט המחוזי בלוד בעתירה שהגיש המוקד נגד המצב הבלתי נסבל ברשות האוכלוסין בבני ברק. בקרוב יפורסם בעברית דו"ח מחקר שערכנו בנושא פגיעות בנשים ובלהט"בים הנמצאים בהליכי מקלט.

ד"ר אילת עוז, מנכ"לית

המוקד לפליטים ולמהגרים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

ח"כסיף לא בחר בשיר א"י הישנה והטובה

"במסגרת החגיגות לכנסת, נערך שיתוף פעולה בין הכנסת לבין 'רשת ג' בה בחרו חברי הכנסת את שירים אותם ביקשו להקדיש לאזרחי המדינה. חברי כנסת רבים בחרו בשירי ארץ ישראל הישנה והטובה, אך היו גם כאלה שהפתיעו. ח"כ עופר כסיף בחר את השיר 'שייח' ג'ראח' של להקת החצר האחורית. כסיף הסביר את בחירתו: 'מדובר בשיר שזועק בפשטות גאונית את העוול הנפשע שמבצעות ממשלות הכיבוש בתושבי שכונת שייח' ג'ראח. יענקלה רוטבליט אולי כתב את השיר על רגל אחת, אך לא קיימים רבים כמותו העומדים איתן מול העוול עם שתי רגליים על הקרקע'."

ישועה תורג'מן, אתר "כיפה", 7.2

"הנה! מצאתי מאמר אחד שתומך בי"

"מאמר בשבועון האמריקני החשוב 'ניוזוויק' - השני בתפוצתו בארה"ב - תומך ברפורמה המשפטית של השר יריב לוין."

ציוץ של בנימין נתניהו, 6.2

המוחים האלה... הם בכלל יהודים?

"קריאות לרדת מהארץ ולהעביר חברות כלכליות חזקות לחו"ל נשמעות לאחרונה במסגרת המחאה נגד ההפיכה המשפטית שמנסה הממשלה הנבחרת להעביר. אנשים אלה אינם דמוקרטים, אינם ליברלים ואינם מאמינים בשיבת ציון. אף אין הם יודעים מה שיודעים תינוקות של בית רבן: ארץ ישראל שייכת לעם ישראל על פי תורת ישראל. הסתה זו היא בגידה בעמנו ובארצנו, וקיים חשש - האם המסיתים הם כלל מזרע ישראל?!"

הרב אפרים זלמנוביץ, ערוץ 7, 6.2

לואי ה-14 הישר מקריית הממשלה בירושלים

"השר במשרד הביטחון, בצלאל סמוטריץ', התייחס לפרסום ב'הארץ' לפיו קרא להימנע מהקמת מאחזים חדשים. סמוטריץ' אמר בישיבת סיעת הציונות הדתית, בתגובה לשאלת גלי צה"ל: 'עשינו זאת במשך שנים כדי להביא אלינו את המדינה. כעת המדינה זה אנחנו'."

הגר שייזף, 'הארץ', 8.2

השידור הלא הציבורי שנתניהו אוהב כל כך

"אושרה בקריאה ראשונה הוראה למתן הקלות רגולטוריות לערוץ 14, המשרד תעמולה לטובת ממשלת נתניהו. ההוראה תמשך את הפטור שכבר מחזיק הערוץ מחובות רגולטוריות שונות, ועלותה עומדת על מיליוני שקלים. את ההצעה הניח על שולחן הכנסת שר התקשורת שלמה קרעי. עם מעבר ההוראה בקריאה שלישית, יימשך הפטור שניתן לערוץ מתמיכה בשוק היצירה המקורית בטלוויזיה ובקולנוע. אף יימשך הפטור שניתן לערוץ ממילוי אחר תנאי רישיונו המקוריים, כערוץ המורשת. פטור נוסף בו זכה הערוץ הוא מהקמת חברת חדשות והפרדתה מהערוץ, זאת על מנת למתן את התערבות בעליה בשידור."

שוקי טאוס, 'העין השביעית', 7.2

החיבור העמוק בין הקפיטליזם הניאו-ליברלי והמדיניות הקולוניאלית הגזענית, שחולקים בבסיסם תפיסות של עליונות לבנה ושל שנאת עניים ועוינות לעובדים, יצר אי-שוויון חברתי-כלכלי בחלוקת משאבים ציבוריים ובשוויון ההזדמנויות בכל תחומי החיים, בהם ייצוג תרבותי, חינוך, תעסוקה, דיור, שוויון בפני החוק, ועוד, הוסיפו.

שינוי מערכתי נגד הדיכוי

על הצורך במחאה דמוקרטית המחברת בין מאבקים של כלל האוכלוסיות המדוכאות נכתב: "אין אנחנו אומרים היום 'הלכה הדמוקרטיה' - כי דמוקרטיה מלאה עבור מזרחיות, פלסטיניות, אתיופיות ויוצאות בריה"מ מעולם לא התקיימה כאן. ברגע המשבר הנוכחי יש לראות הזדמנות לעיצוב אופק דמוקרטי של ממש. המאבק המזרחי להכרה ולשוויון עוגן לאורך השנים בערכים אוניברסליים ובתביעה לצדק כולל. מאבקם של המזרחים הקומוניסטים בשנות החמישים, המרד בוואדי סאליב, מאבקם של הפנתרים השחורים, תנועת האוהלים, מאבקה של הקשת הדמוקרטית המזרחית ומאבקה של קבוצות מזרחיות פמיניסטיות כתנועות 'אחות' ו'שוברות קירות' ושל הנאבקות על הדיור הציבורי, היו תמיד מאבקים למען שינוי מערכתי".

המנשר מתייחס גם לאימוץ שיח הזהויות בידי הימין: "אין אנו מתרשמים מדיבורים ומהצהרות על העדר ייצוג מזרחי – לא מימין ולא משמאל – אם לא עומדת מאחוריהם מחויבות לשינוי עומק אמיתי של אי השוויון. בשנים האחרונות אנו עדים לניסיונות של השלטון לנכס את המאבקים המזרחיים ולעשות בהם שימוש פוליטי ציני: במקום ללמוד מהביקורת המזרחית נגד ההגמוניה הציונית החילונית, שהיא בעיקרה אשכנזית, כדי לפעול לשיפור מצבם הכלכלי והחברתי של מזרחים בחברה הישראלית, משתמש השלטון בביקורת שלנו כדי לבצר את מעמדו הפוליטי ולהשתק מחאה נגד המדיניות של הימין, שפוגעת באופן עקבי במזרחים ובקבוצות מופלות אחרות".

המנשר קושר את החלשת מערכת המשפט למלחמה שהכריזה ממשלת הימין על העובדים: "גם בימים אלו, בנימין נתניהו, יריב לוינ' ושמחה רוטמן, המובילים את המהפכה החוקתית, אינם מייצגים בשום מובן את הציבור המזרחי ואינם פועלים לקידומו. נתניהו, לוינ' ורוטמן הם נציגיה העכשוויים של ההגמוניה האשכנזית, של הגזענות ושל העמקת אי השוויון החברתי".

עוד נכתב: "רוטמן, כמו גם סמטרין" במסגרת המהפכה החוקתית, מבקשים לצמצם את זכות ההתאגדות ואת זכות השביתה בצורה שתותיר מעט כלי התנגדות בידי ציבור העובדים. מהלכים ניאו ליברליים אלו הנעשים בשירות בעלי ההון, ובעזרת מממניו האוונגרדיים של פורום קהלת, יובילו לפגיעה באותה פריפריה בשמה הם מדברים, ובחברה הישראלית כולה, ויסיגו לאחור את ההישגים של המאבק המזרחי".

המנשר מסכם: "שנים רבות קיוונו שהזיכרון ההיסטורי שאנחנו מביאים לחברה הישראלית, של דורות ארוכים של חיים משותפים, רצופי משברים וקרבה, של יהודים ומוסלמים במזרח-התיכון ובצפון-אפריקה, של חיים יהודיים בשפה הערבית, של תנועה בתוך מרחב משותף במשך מאות שנים, יעזור להביא לתהליך של פיוס והתקרבות בין יהודים לפלסטינים. לכן אנחנו נסערים מול החזון ההניסטי שמציגה הממשלה, המנסה לשכנע את הציבור כי אלימות, פחד, הפרדה, דיכוי וגירוש יולידו ביטחון. זאת בלי להודות במעגל האלימות והנקמה שלתוכו ניכנס כולנו".

ישעיהו בן סירא

קמה התארגנות חדשה לחזון מזרחי דמוקרטי

קבוצת פעילי השמאל "קולקטיב מזרחי- אזרחי" פרסמה באחרונה מנשר המתנגד להפיכה השלטונית שמוביל ראש הממשלה בנימין נתניהו והקורא ל"חזון מזרחי דמוקרטי". קבוצות פוליטיות מזרחיות רבות שפעלו בשנים האחרונות אימצו ברובן קו סקטוריאלי המזוהה עם "פוליטיקת הזהויות". קבוצות אלה התמקדו בתיווך נרטיבים של קבוצת מיעוט בתוך "ההגמוניה האשכנזית", תוך ניתוק מופגן מקבוצות מדוכאות אחרות, ובלא ניסיון לתיקון דמוקרטי כולל. בשונה מכך, מציג הקולקטיב המזרחי-אזרחי חזון דמוקרטי הקורא לאיחוד מאבקים ולמאבק בכיבוש ובהון. במנשר נכתב: "אנחנו, קולקטיב של אזרחיות ואזרחים מזרחים, מציגים חזון המבוסס על עקרונות של דמוקרטיה ואזרחות מהותיות בתחומי המשפט, החינוך, התרבות, התקשורת, הדיור ועוד. אנו חותרים למחוק פערים, במקום להעמיקם, ברוח המאבק המזרחי. אנו מאמינים כי רפורמה יסודית ועמוקה במערכת המשפט ובמדיניות הציבורית אכן הכרחית, אך לא ברוח הגזענית והאנטי-חברתית של פורום קהלת, וגם לא ברוח 'דמוקרטיית הווילה בג'ונגל', שנועדה ליהודים בדרגות משתנות, ומדירה את האזרחים הפלסטינים כליל".

לא עוד דמוקרטיה למראית עין

על השינוי המסוכן שמובילה ממשלת הכהניזם נכתב במנשר: "אנו מביעים דאגה עמוקה מתוכניות הממשלה החדשה לבצע הפיכה חוקתית כהניסטית, שתעמיק את הפגיעה המתמשכת באוכלוסיות מודרות ואת אי-השוויון החברתי. עם זאת, איננו שואפים להחזיר על כנו את 'הסדר הישן' של דמוקרטיה למראית-עין, המבוססת על תפיסות אנטי-חברתיות אלימות, ועל יחס מתבדל ועוין כלפי המרחב המזרח-תיכוני".

"תרבות דמוקרטית היא נשמת אפם של מוסדות דמוקרטיים כגון הפרדת רשויות, תקשורת, שלטון החוק וחוקי יסוד בדבר זכויות אזרח. בישראל נוסדה ומתקיימת עד היום דמוקרטיה-למעטים, הפועלת מתוך סלידה עוינת למרחב הגיאו-פוליטי שבתוכו היא מתקיימת. היא משקפת את יחס המדינה לאזרחיה ילידי המרחב, ובכללם המזרחים.

מזכירת חד"ש חיפה לא הורשתה לנאום

רים חזאן, מזכירת חד"ש בחיפה וממנהיגי מק"י, הודרה מרשימת הנואמים בהפגנה נגד שלטון הימין שנערכה בעירה (18.2). זאת לאחר שסירבה להיענות לבקשת המארגנים לשנות את נאומה. חזאן מסרה כי לאחר ששלחה את נוסח נאומה למארגני ההפגנה, אלה התקשרו אליה ואמרו כי דבריה "עצובים מאוד. הם מעלים רק בעיות, ומספקים את כל התשובות להיעדרות הציבור הערבי מהמחאה".

לצנוורה הגיב מנהל מרכז מוסאוא ותושב חיפה, ג'עפר פרח: "חזאן דחתה את הניסיון לצנזר את דבריה בהפגנה נגד הממשלה. פסילתה מבישה, במיוחד לאור העובדה שחד"ש זכתה בכ-8,000 קולות של תושבי העיר בבחירות האחרונות. ההחלטה להסירה מרשימת דוברי ההפגנה היא מכה לניסיונות לרתום את החברה הערבית למחאה".

בשיחה עם "זו הדרך" הסבירה חזאן את הנעשה מאחורי הקלעים: "לפני כמה שבועות הוזמנתי לשאת דברים בהפגנה 'מחאת העם' בחיפה. הסברתי למארגנים כי לחד"ש מסר פוליטי - אנו מאמינים במחאה בשם הציבור הערבי והיהודי שוחר הדמוקרטיה והשלום. אך, כשנתבקשתי לשלוח את הנאום מראש, חשדתי. המארגנים התעקשו ואמרו כי הבקשה היא עניין טכני וכי כל הדוברים שלחו את נוסח נאומם לפני האירוע. לאחר בירור קצר התברר שהדבר לא נכון, אך בכל זאת שלחתי את הנוסח בשעות הצהריים לפני העצרת".

חזאן המשיכה: "תוך דקות התחלתי לקבל הודעות ושיחות טלפון ממארגני ההפגנה שאמרו לי, כי הנאום פסימי מדי ולא מכיל מספיק מסרים חיוביים. תשובתי הייתה כי הנאום מתאר את המציאות, ושהציבור הערבי ישתתף במחאות כאשר הן ישיקפו את עמדתו ואת מאבקו. האזרחים הערבים מעוניינים להצטרף למאבק למען דמוקרטיה לכולם, ולא למאבק להגנה על מערכת המשפט בלבד. חשבתי כי במקרה הכי גרוע הקהל לא יאהב את מה שאומר - יצעק בוז, יקלל, ולא אוזמן שוב לנאום. אך לא תיארתי לעצמי כי יפסלו את דברי מראש". חזאן ענתה לפונים שביקשו לתקן את נאומה: "אני לא שולחת את הנאום לאישורו של אף אחד, ואתם תחליטו אם לאפשר לי לדבר או לא". כאמור, חזאן הודרה מההפגנה.

להלן סיכומו של הנאום: "קיים קשר בין סרבנות השלום הישראלי, העמקת הכיבוש, פירוק הרווחה, הפגיעה בעובדים,

הרס הדמוקרטיה ועליית הפשיזם. הציבור הערבי ירגיש שותף למחאה רק כאשר זו תפעל לא רק לעצירת המהלכים לצמצום היסודות הליברליים של המשטר הישראלי ובמטרה לשמור על 'עסקים כרגיל'. אנחנו נרגיש שותפים ונחיה שותפים למאבק רק כאשר מטרתו תהיה שינוי מדיניות הגזענות והאפליה וכינון חוזה חברתי חדש המבוסס על חתירה לשלום ולשוויון. נהיה שותפים כאשר המאבק על הדמוקרטיה יהיה מאבק על דמוקרטיה של ממש - לא דמוקרטיה ליהודים בלבד. אתם צריכים אותנו איתכם. כולנו צריכים את כולנו. זאת משמעותה של סולידריות. רק יחד ננצח. חיפה תוביל את השינוי - הכוח בידינו".

שתי פעילות מרכזיות יעמדו בראש הארגון כוח לעובדים

אסיפת הנציגים של הארגון כוח לעובדים, המאגד רבבות שכירים, התכנסה השבוע ובחרה שתי פעילות מרכזיות למזכירות כלליות. הפעילות עו"ד אביגיל שחם וניצן תנעמי נבחרו לכהונה בת שנתיים. כמו כן, בחרו חברי הארגון שני מנהלי איגוד מקצועי: תם פרומוביץ' ועו"ד איתי סבירסקי. האסיפה פרסמה הודעה לפיה יאבקו חברי כוח לעובדים "ללא פשרות בכל ניסיון לפגוע בעובדים ובזכות ההתארגנות והשבתה שלהם. אנו רואים בשאט נפש את הצעות החקיקה לחיסול העבודה המאורגנת ורואים בהן הכרזת מלחמה על כל עובדת ועובד בישראל".

עוד קראה האסיפה "לכל ארגוני העובדים לחבור יחד למאבק נגד ניסיונות אלו, ולהיאבק להרחבת זכות ההתארגנות והשבתה ולעניינה החוקתי, וכן להעלאת שכר המינימום ל-40 שקל לשעה. אנו קוראים בנוסף להעלאת השכר בכלל המגזרים המתוקצבים או הממוכרזים בידי המדינה, כך שיינתן לעובדים פיצוי מלא על שחיקת השכר בפרט, ועל קבלת שכר נמוך בכלל. במקביל, יש לפעול להעלאת השכר ולפיצוי על השחיקה גם במגזר הפרטי".

יצוין כי בדומה להסתדרות הכללית, כוח לעובדים טרם קרא לחבריו להצטרף למחאה האזרחית נגד ההפיכה השלטונית, בה משתתפים רבבות שכירים וגמלאים. הארגון גם לא התייחס לקולות הקוראים לקיים שביתה כללית נגד ממשלת נתניהו-בן גביר.

שבת שביעית של הפגנות המוניות נגד שלטון הימין

כרבע מיליון אזרחים השתתפו במוצ"ש האחרון (18.2) בהפגנות נגד ממשלת הימין שנערכו בעשרות מוקדים שונים ברחבי הארץ. ההפגנה המרכזית נערכה ברחוב קפלן בתל אביב ובה השתתפו לפי הערכות המארגנים 135 אלף איש. קרוב ל-100 אלף הפגינו ביותר מ-50 מוקדי מחאה נוספים: 10,000 בחיפה, 8,000 בהרצליה, 7,000 בנתניה, 6,000 בראשון לציון, 5,000 ברעננה, 4,000 בירושלים, 3,000 ברמת השרון, 2,500 במודיעין ו-2,000 בבאר שבע.

ההפגנה בתל-אביב החלה בצעדת לפידים שיצאה מכיכר דיזנגוף לכיוון העצרת המרכזית ברחוב קפלן. בין היתר הוצג בצעדה העתק ענק של מגילת העצמאות, אשר התפרש לאורך של כ-15 מטר. כמו כן, נראה בהפגנה מיצג, במסגרתו התחפשו נשים לדמויות מהסדרה "סיפוריה של שפחה". לקחו חלק בהפגנה בתל-אביב פעילי "הגוש נגד הכיבוש" וחברי חד"ש ומק"י בהם ח"כ עופר כסיף.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל
או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

עובדי מפעל המחזור אמנים מפגנים בחדרה נגד ההנהלה, 19 בפברואר 2023 (צילום: ההסתדרות)

מחקר חדש שנערך במרכז אדוה מציע צעדים להעצמת ההתארגנות

כך ניתן לחזק את ארגוני העובדים

כותבי המחקר הם ד"ר שני בר-און ממזר וד"ר יובל לבנת (ראש מרכז אדוה). המחקר מנתח בין השאר את המדיניות בה נוקטת ההסתדרות בראשות ארגון בר דוד. הוא מתיימר לכאורה להגן על ועדי העובדים המאורגנים בהסתדרות הכללית, אך בפועל נוקט צעדים להחלישם. אם ישכילו אנשי הנהגת ההסתדרות המקורבים לבר דוד לקרוא את מחקרם של בר-און ולבנת, ייתכן ויבינו שעליו לחדול מפעולותיו נגד ציבור העובדים.

בהקשר של המחקר חשוב להזכיר, כי בשנות השבעים עמדה מדינת ישראל בראש טבלת המדיניות השוויוניות. כיום, היא עומדת בראש טבלת המדיניות הבלתי-שוויוניות. במשך חמישים שנה, העמיקו בה פערי השכר בין המנהלים הבכירים לעובדים הזוטרים פי 200.

בר-און ולבנת מגישים שלוש הצעות אופרטיביות לחיזוק ארגוני העובדים: "(א) קידום מהלכי חקיקה שיטיבו עם העבודה המאורגנת, כמו הרחבת ההגנה על התארגנות ראשונית עד לחתימה על הסכם קיבוצי. (ב) הקמת גוף מתאם בין-איגודי שתפקידו לפתור סכסוכים פנימיים. זאת כדי ליצור חזית אחידה מול המעסיקים. (ג) נוכח ריבוי המקרים בהם יותר מארגון אחד מתחרה על ליבם של עובדים 'בהתארגנות ראשונית', מומלץ לקבוע כללים ברורים לאופן עריכת בחירות במקרים אלה."

הבשורה לעובדים לא תגיע מן הכנסת

תמיכת הכנסת באיגודי העובדים הידרדרה לשפל של כל הזמנים. היחידים התומכת באופן מלא בעבודה המאורגנת היא ארבעת הח"כים מטעם חד"ש בסיעת חד"ש-תע"ל. מבין חברי הסיעות אחרות ניתן להצביע על ח"כ נעמה לזימי (העבודה).

לכן, להצעות שהעלו בר-און ולבנת חיוני להוסיף את ההצעות הבאות: גידול הסיעות הפרלמנטריות התומכות בעבודה המאורגנת; חיזוק כלי התקשורת השמאליים המייצגים את האינטרס של ציבור העובדים; והרחבת פעילותם של מכוני מחקר שמאליים דוגמת מרכז אדוה.

במשבר הפוליטי והחברתי הנוכחי, מהדהדים חוסר המנהיגות והיעדר החזון של מרבית מרכיבי האופוזיציה בכנסת. לכן ייתכן שהגיעה שעתם של ארגוני העובדים לעשות שימוש בכלים העומדים לרשותם ולהיאבק לחיזוק מעמדם ולקידום מעמד העבודה המאורגנת בכנסת, בזירה הפוליטית ובשיח הציבורי.

זוהר אלון

במשך שנים, נהנים מכוני מחקר אנטי-הומניסטים, ניאור-ליברליים ואוונגליסטיים הפועלים בישראל ממימון אילי הון אמריקאיים ימניים. את הגל הליברטריאני-דתי בישראל מוביל משה קופל, פרופסור אמריקאי לפסיקה העומד בראש פורום קהלת. ארגון זה עלה לאחרונה לכותרות כמי שגיבש והניח את המצע הרעיוני להפיכה המשטרית שמובילים הממשלה ושליחיה - השר יריב לוין וח"כ שמחה רוטמן.

הקנאים הדתיים הפעילים בפורום קהלת חותרים לבצע הפיכה משטרית ולכונן דיקטטורה. נוסף לכך, הם מקדמים חקיקה שתפגע ביכולת ההתארגנות של העובדים בישראל ותקבע את חוסר השוויון ואת הפערים החברתיים בישראל. מול הימין הליברטריאני הדתי, פועל קומץ מכוני מחקר שמאליים. לאלה תקציבים מזעריים לעומת הכספים שמזרים ההון האמריקאי לרשות הימין.

אחד המוסדות השמאליים הוא מרכז אדוה, המקדם סדר יום וחשיבה סוציאל-דמוקרטית. המרכז חוקר את האתגרים הניצבים בפני התארגנויות עובדים בישראל, בדגש בהתחרות שמנהלים ארגוני העובדים על ייצוג העובדים. מחקר חדש שפרסם מרכז אדוה טוען כי תחרות זו פוגעת במאמצי ההתארגנות ומחלישה את העובדים ונציגיהם. לדברי עורכי המחקר, הם חיברו אותו למען "פיתוח וקידום אסטרטגיה להמשך תנופת ההתאגדות, שיפור היציגות של העובדים והכללת העובדים בכוח העבודה. לדוגמה - עובדי קבלן ועובדי הייטק, המנועים לפי שעה מהצטרפות לארגוני עובדים".

שלוש הצעות לחיזוק העבודה המאורגנת בישראל

החוקרים מציעים את הצעות החוק הרבות שהונחו על שולחן הכנסת ואשר פוגעות בעובדים בישראל. הצעות אלה זכו בתמיכה ממפלגות הימין על גווניהן השונים, לרבות יש עתיד, המחנה הממלכתי וישראל ביתנו.

ההצעות מגובשות בדרך כלל בתגובה לגלי התאגדויות. כך קרה ב-2007 עם הקמת הארגון כוח לעובדים, שהציע אלטרנטיבה שמאלית להסתדרות הכללית ולהסתדרות הלאומית.

בעשורים האחרונים נשחק מעמדה של ההסתדרות הכללית כארגון העובדים הגדול והמוביל בישראל. לראשונה אי פעם, קיימת היתכנות לחתימת הסכם קיבוצי ענפי שלא במסגרת ההסתדרות הכללית. הסכם כזה עלול לפגוע אנושות בכוחה של ההסתדרות. אך לפי שעה השלכותיו של המהלך, אם יקרה, לא ברורות.

שנה לפלישה הרוסית הקטלנית לאוקראינה

עידן המלחמות המופרטות

לפריגוז'ין שנולד בלינינגרד ב-1961 עבר מפוקפק: בעידן הסובייטי, נשפט ב-1979 בגין גניבה, וב-1981 נשפט ונידון ל-12 שנות מאסר באשמת שוד, הונאה והפעלת רשת של זנות קטינים. פריגוז'ין שוחרר מהכלא בעקבות התפרקות ברית המועצות, ולאחר שריצה תשע שנות מאסר בלבד. ב-2014 הקים האוליגרך את חברת שכירי החרב "קבוצת וגנר", העוסקת בין היתר בלחימה, באיסוף מודיעין, בסחר נשק ובגולל אוצרות טבע במדינות באפריקה.

הפעילות נוגדת את החוקה, אז מה?
שכירי החרב של פריגוז'ין נצפו לראשונה בעודם מלווים את הצבא הרוסי בעת פלישתו לחצי האי קרים ב-2014. אך שמה של הקבוצה עלה לכותרות ברחבי העולם בתחילת הפלישה הרוסית לאוקראינה בפברואר אשתקד, בה השתתפו "חייליה". "חייליה" במרכאות, שכן חוקת הפדרציה הרוסית מעניקה למדינה מונופול על הכוח הצבאי. לכן, חל איסור על הקמת צבאות פרטיים.

פריגוז'ין תועד פוקד בתי כלא ברחבי רוסיה על מנת לגייס אסירים לשורות "קבוצת וגנר". בהקלטות הוא נשמע מבטיח "חניניה ומשכורת" לכל מגויס. ואכן, כמה מלוחמי הקבוצה, אשר שבו לרוסיה לפני מספר חודשים, הציגו בפני כתב "לה מונד" הצרפתי תעודות חניניה שקיבלו. זאת בעוד שהחוקה הרוסית קובעת כי רק מערכת המשפט רשאית להעניק חניניה, ובוודאי שאין הדבר בסמכות תאגידים עסקיים.

כמה לוחמים מ"קבוצת וגנר" לוקחים חלק פעיל בכיבוש אוקראינה? כמה מהם נהרגו או נפצעו? אין לדעת. שום צד אינו מפרסם נתונים והספקולציות רבות. מה שידוע בבירור הוא עונשו של מי שמעז לפרוש מהקבוצה: דמיטרי יאקושצ'נקו, רוצח מורשע בן 44, שוחרר מהכלא כדי להילחם במסגרת התאגיד. בהגיעו לשדה הקרב באוקראינה, ערק מהקבוצה, נתפס והואשם "בבגידה ובכניעה", ומפקדיו רצחו אותו במכות פטיש. יצוין כי סרטון ההוצאה להורג הופץ בידי "קבוצת וגנר" למען יראו וייראו. "קבוצת וגנר" אינה פועלת רק באירופה המזרחית. שכירי החרב השתתפו גם בלחימה בסוריה, ובחודשים האחרונים אף נתגלו במדינות מערב ומרכז אפריקה. שם משימתם משתלבת בניסיון לדחוק את רגלי האימפריאליזם הצרפתי לטובת האימפריאליזם הרוסי.

הכל יודעים, ברוסיה ומחוצה לה, כי לפריגוז'ין תפקיד מרכזי בהנהגה הבלתי פורמלית של הקרמלין. נוסף לכך, לא קיים צל של ספק כי צבר את הונו בעזרת תפקידו. במקרה שלו, שלובים האינטרסים הממלכתיים בשיקולי האישיים. הקפיטליסט במוסד צופה בנעשה ממרומי מגדליו.

אפרים דויד

תחקיר בנושא תעשיית הדיסאינפורמציה, הריגול והדיכוי ברחבי העולם, שפורסם השבוע במספר כלי תקשורת (בהם "הארץ" ו"דה מרקר" המקומיים), מעלה כמה שאלות. התחקיר חושף את פעילות החברה של האחים חנן שבסיסה במודיעין ושל החברה פרספטו (בבעלות ליאור חורב ורועי בורשטיין) הממוקמת ברמת גן. חברות אלה מספקות בין השאר שירותי ריגול למשטרים דכאניים ברחבי העולם, ואחריות למתקפות סייבר רבות בשירות לקוחות פוליטיים ופרטיים.

את התחקיר הפיק קונסורציום בו חברים כ-100 עיתונאים מכ-30 גופי תקשורת. ארגון נוסף המעורב בתחקיר הוא פורביין סטוריס, המגן על עיתונאים הסובלים מאיומים ומרדיפות המובילות לעיתים לרציחתם.

השאלות ששואל התחקיר הן: האם פעילות החברות חוקית? האם מותר להן לעשות שימוש בעל השלכות בידע שהן רוכשות בשירותי המעקב והריגול הישראליים? סוגיה נוספת ולא פחות חשובה שמעלה התחקיר מתייחסת

למדינה בה פועלות החברות, ואשר לכאורה מעלימה עין מעיסוקיהם המפוקפקים. אלא שהתחקיר מעלה את החשש כי המידע הרגיש שאוספות החברות "עובר הלאה" ומגיע לממשלות ולמקבלי החלטות.

תקדים אן.אס.או.

מן הראוי להתייחס לשאלות אלה בצל התחקיר שפורסם "כלכליסט" בעניינה של חברת אן.אס.או. הישראלית בינאר אשתקד. בנוגע לפעילות החברות במסגרת החוק - מספיק לבחון את פעילותה של משטרת ישראל, המשתמשת ברוגלה "פנסוס" (אותה פיתחה אן.אס.או.) נגד אזרחי ישראל. לשאלה, האם שירותי המודיעין הממלכתיים משתמשים בידע שצברו גופי מודיעין פרטיים טרם ניתנה תשובה. אך על דבר ברור מצביע התחקיר: פעילות חברות הריגול היא אך קצה הקרחון של מגמת הפרטת המלחמות.

בעידן הקפיטליזם הניאו-ליברלי אין לצפות לתרחיש אחר. בשבוע שעבר (13.2) נהרג איש משמר הגבול סמ"ר אסיל סואעד, תושב חוסנייה שבגליל, מכדור שירה איש חברת אבטחה פרטית. זאת לאחר שילד פלסטיני בן 13 דקר את סואעד בעת שביצע בדיקה לנוסעי אוטובוס במחסום בשטחים הפלסטיניים הכבושים. אכן, המחיר שגובה הפרטת מערכת הביטחון לא פוסח על אזרחי ישראל.

אך את התוצאות המפלצתיות ביותר, להן גורמת הפרטת המלחמות, ניתן למצוא בלוחמה הבלתי פוסקת באוקראינה. מבין מעשי הזוועה המתחוללים בה מדי יום, בולטים אלה שמבצעת החברה "קבוצת וגנר" (ר' הלוגו כפי שפורסם באתר ההחברה). מדובר בתאגיד פרטי בבעלות האוליגרך יבגני ויקטורוביץ' פריגוז'ין, המקורב לנשיא רוסיה ולדימיר פוטין.

משבר תעשיית ההייטק כהזדמנות לתיקונה

בתחום ההייטק. זאת למרות שבשנות ה-90 הצהירה הממשלה כי היא מחויבת לפיתוח התעשייה. אז, היה שיעור ההוצאה הממשלתית 25% מסך כלל הכספים שהופנו למימון מחקר ופיתוח בהייטק הישראלי. אך ככל שהתפתחה התעשייה, החלו קרנות הון פרטיות לכרסם בחלקה של הממשלה במימון המחקר והפיתוח. בתקופות בהן התעשייה משגשגת, ההשקעה הפרטית מיטיבה עמה. אך בעתות משבר, דוגמת המשבר הנוכחי, התעשייה חשופה לחלוטין לשיקוליהם האישיים של המשקיעים. כיום, הם תופסים את ראשם בתהייה לגבי יציבות הממשל בישראל.

חיוני לבלום את ההפיכה השלטונית האנטי-דמוקרטית שמובילה הממשלה. אך מעבר לכך, יש להגדיל את המימון הממשלתי לתעשיית ההייטק. מדוע? מפני שביכולת המדינה לממן מחקר ופיתוח פורץ דרך בסיכון גבוה. מימון ההייטק הממשלתי יבטיח את המשך הצמיחה של התעשייה בטווח הבינוני והארוך, וימנע קיצוצים ופיטורים עובדים.

למען תעשיית ההייטק שוויונית יותר

להגדלת המימון הממשלתי לתעשיית ההייטק יתרון נוסף – היא תוביל להגדרת תנאים נכונים להשקעה. הממשלה תוכל להתנות את המימון בהגדלת אחוזי ההעסקה של ערבים וחרדים בתעשייה. כך ניתן יהיה לצמצם פערי שכר בין עובדים ולקדם מדיניות שוויונית והוגנת יותר.

זה מספר שנים נתונה תעשיית ההייטק במחסור חמור בכוח אדם מקצועי. זאת עקב "מיצוי פוטנציאל ההון האנושי" (כלשון נערי האוצר) של יהודים חילונים. זאת, בעוד שערבים, חרדים ותושבי הפריפריה זמינים להעסקה. כעת הם משוכנעים כי העסקתם בתעשיית ההייטק בישראל תישאר לעד חלום רחוק. עידוד "מיצוי פוטנציאל ההון האנושי" בקרב החברה הערבית והחרדית, הוא יעד שראוי לסמן. מעבר להתמודדות עם המשבר הקיים, תהיה זו גם דרך לגשר על הפער הכלכלי בין המגזרים השונים בחברה.

המשבר אליו נקלעה תעשיית ההייטק עלול רק להעמיק כתוצאה מההפיכה השלטונית. חיוני לבלום אותה, אך אין לעשות כן מתוך כוונה להשיב את הסטטוס קוו המעמיק את הפערים החברתיים בישראל. אין להמשיך ולטפח תעשיית הייטק המיטיבה עם קומץ אוכלוסייה יהודי המתגורר במרכז הארץ. בשונה מכך, יש לטפח תעשיית הייטק שמטרתה לשפר את רמת החיים של האוכלוסייה בכללותה. תעשיית ההייטק נקלעה למשבר והרפורמה המשפטית מעמיקה אותו. אך כל משבר עשוי להיות גם חלון הזדמנויות. חיוני לפעול לעצירת ההפיכה, וחיוני להמשיך ולקדם מדיניות שתהפוך את תעשיית ההייטק שוויונית יותר.

עדן לומרמן

ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת התכנסה השבוע (21.2, ר' צילום) לדיון מיוחד בנושא: פגיעת ההפיכה המשפטית בתעשיית ההייטק. יו"ר הוועדה, ח"כ איימן עודה (חד"ש-תע"ל) פתח את הישיבה ואמר: "אנחנו עדים לגלי הפיטורים בחברות ההייטק הגדולות, וכן לקשיים בהם נתקלים צעירים המבקשים להיכנס לתחום. הקשיים הם חלק ממגמה עולמית עמה מתמודד הענף. כעת נוסף אתגר חדש ומסוכן בדמות ההפיכה המשפטית שמקדמת הממשלה – מהלך מסוכן שיפגע בתעשייה, בעובדיה ובכלכלה כולה. אני שותף מלא למאבק בהפיכה".

עודה הוסיף: "קיימת נקודה חשובה שברצוני להדגיש. זה לא סוד שתעשיית ההייטק אינה שוויונית. בקרב מועסקיה, פחות מ-2% הם ערבים ופחות מ-3% - חרדים. רוב החברות נמצאות בתל אביב. קיים בהן גם פער מגדרי גדול".

תעשיית ההייטק היא מנוע הכלכלה הישראלית. ב-2021, 54% (!) מהייצוא הורכב ממוצרים ומשירותים שמספקת תעשיית ההייטק. נוסף לכך, 10% מכלל השכירים במשק הישראלי מועסקים כיום בתעשיית זו. לכן, אין ספק כי כאשר נקלעת תעשיית ההייטק הישראלית למשבר, הכלכלה הישראלית כולה נפגעת.

לאחר הביקוש המסיבי לכוח עבודה והגידול האסטרטומי בהשקעות בזמן מגפת הקורונה, נרשמו בתעשיית ההייטק גלי פיטורים וקיצוצים רבים. גלים אלה הם תוצאה ישירה של המיתון במשק הבינלאומי, של משבר האינפלציה ושל העלאת הריבית. כתוצאה מהמיתון, נרשמה ירידה משמעותית בהשקעות בתעשיית ההייטק הבינלאומית, וכך גם בזו הישראלית. להמחשה: היקף ההשקעות בתעשיית ההייטק הישראלית צנח בסוף הרבעון השני של 2022 ב-31% לעומת אותה נקודת זמן ב-2021.

בימים אלה מתמודדת תעשיית ההייטק בישראל עם צינור המשק הבינלאומי, במקביל לאתגרים מבית - ההפיכה השלטונית שמובילים ממשלת הימין והשרים יריב לוין ושמחה רוטמן. הרפורמה מאותתת למשקיעים וליזמים כי יציבות המשטר מתערערת, וכי האפשרויות לגיוס הון זר מצטמצמות. ואכן, מספר משקיעים ויזמים כבר הצהירו על כוונתם להעביר את הונם מהבנקים בישראל לבנקים זרים. חלקם אף איימו להעביר את חברותיהם לחו"ל. נדידת המשקיעים תציב מכשול משמעותי בפני תעשיית ההייטק בישראל ותחרף את המשבר.

כיצד הגענו למצב הזה?

ישראל ממוקמת במקום האחרון בין המדינות הקפיטליסטיות החברות בארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD) בהשתתפות ממשלתית במחקר ובפיתוח

המשורר פבלו נרודה ונשיא צ'ילה סלבדור איינדה בעצרת עם ב-1972 (צילום: השבועון "אל סיגלו")

הקומוניסטים בצ'ילה דרשו במשך שנים לחקור את מותו

המשורר פבלו נרודה הורעל

זאת בעקבות החשיפה של מי שהיה נהגו של המשורר, מנואל אראיה. הוא סיפר כי שעות לפני מותו התקשר אליו נרודה מבית החולים ואמר לו כי חומר הוורק לגופו בזמן שישן.

רבים בצ'ילה, בהם הקומוניסטים ואחיינו של נרודה, רודולפו רייס, משוכנעים כי המשורר נרצח בשל התנגדותו לגנרל הרודן אוגוסטו פינשושה, שהוביל את ההפיכה. ב-2015 בוצעה בגופתו בדיקת דגימות חדשה, וזו הוגשה בשבוע שעבר לבית המשפט בצ'ילה. בבדיקה נמצאו שאריות של החיידק קלוסטרדיום בוטוליניום, המייצר את הרעלן שגורם לזיהום חמור (בוטוליזם). אולם המומחים טרם הכריעו, האם החומר הוורק לגופו של נרודה או שמזונו זוהם.

לרייס, אחיינו של נרודה, אין כל ספק כי הורעל: "אין סיבה שימצאו שאריות קלוסטרדיום בוטוליניום בעצמותיו. מה פשר הדבר? נרודה נרצח בידי סוכנים של המדינה ב-1973". לדבריו, "מצאנו את הקליע שרצח את דודי, ואשר היה בגופו. מי ירה אותו? נגלה את התשובה בקרוב, אך אין ספק כי מותו לא היה טבעי". הדגימות שניטלו מהגופה נשלחו לבדיקה במעבדות בארבע מדינות שונות. עתה הודיעה ממשלת צ'ילה כי "קיימת סבירות גבוהה שצד שלישי היה אחראי למות המשורר". ב-2017, קבע צוות מדענים בינלאומי "בביטחון של מאה אחוז" כי מותו של נרודה לא נגרם ממחלת הסרטן.

ההפיכה שהוביל פינשושה בתמיכת ארה"ב הובילה למותם של אלפים ולכליאתם של רבבות. נרודה, שבעבר היה מועמד המפלגה הקומוניסטית לנשיאות וסנאטור מטעמה, חשש לחייו ותכנן לצאת לגלות במקסיקו. אך יום לפני עזיבתו, הוא הובל לבית החולים בסנטיאגו, בו טופל עקב הסרטן שנתגלה בגופו ארבע שנים קודם לכן. "אילו לא היה נשאר לבדו בבית החולים, לא היו רוצחים אותו", אמר הנהג אראיה לעיתונות בחודש שעבר. לדבריו, הוא שהה בבית המשורר יחד עם רעייתו של נרודה, מטילדה אורוטיה, כדי לאסוף את המזוודות שהתכוון הזוג לקחת למקסיקו. נרודה התקשר אז לנהגו וביקש ממנו לבוא במהירות, אך הסוף כבר ידוע.

נמרוד עובד

"אין לנו ספק, ומעולם לא היה לנו צל של ספק, כי המשורר הצ'יליני הלאומי וחבר הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הצ'ילינית פבלו נרודה הורעל בידי סוכני הדיקטטורה של פינשושה" הודיע דובר המפלגה הקומוניסטית הצ'ילינית במסיבת עיתונאים בסנטיאגו (16.2).

הדובר התייחס לדו"ח שפרסם לאחרונה צוות מומחים, אשר מצא ראיות המטילות אור חדש על תעלומת מותו של המשורר. על פי גרסת המדינה, נרודה - זוכה פרס נובל לספרות לשנת 1971 - מת מסרטן הערמונית ב-23 בספטמבר 1973. זאת, 12 ימים לאחר שצבא צ'ילה הוביל הפיכה עקובה מדם נגד הממשלה הנבחרת. בראש הממשלה הדמוקרטית עמד אז חברו של המשורר, המנהיג הסוציאליסטי סלבדור איינדה, שנטל את חייו ביום ההפיכה. בית משפט בצ'ילה הורה להוציא את גופתו של נרודה מן הקבר כדי לבצע בה בדיקות פורנזיות כבר לפני עשור.

נרודה בעברית

כמה מספריו של המשורר הלאומי הצ'יליני פבלו נרודה ראו אור בעברית מאז שנות ה-50. לאחרונה פרסמה הוצאת כרמל את ספרו "פית פחול", שראה אור לראשונה בכרזלונה בשנת 1966. בקובץ שלושים ותשעה שירים, המייצגים במגוון דרכים את המקום בו ניצב אחד מבתי: "על חוף האוקיינוס השקט בנה נרודה מקדש מעט, ומחוז קסום לערגה ולסיפוקה", נכתב במבוא.

הספר הוא חלק משמעותי בקורפוס של המשורר הדגול למרות היקפו הקצר. זאת בשל התמציתיות הקולעת המאפיינת את אמירותיו ואת חשיבותן. הספר מוגש לקוראים בעברית בלויית מבוא והערות מאת המתרגם, המשורר רמי סערי.

תרגומים נוספים לעברית של יצירותיו של נרודה: "מבחר שירים" (ספרית פועלים, 1954); ספרו הידוע ביותר: "עשרים שירי אהבה ושירת יאוש אחת" (1977, 2002 ו-2017) בתרגומם של יורם ברנובסקי, טל ניצן ורמי סערי; ו"שירים" (הוצאת קשב לשירה, 2009).

בילי הולידיי (השחקנית אנדרה דיי) נלקחת למאסר בידי סוכני הממשל האמריקאי (צילום מתוך הסרט)

הזמרת שנודפה בגלל שיר אחד

בהשוואה למקרים דומים שלא תועדו. השיר ביטא את כאבם של הקורבנות האפרו-אמריקאים שנטבחו בדרום ארצות הברית. בביצועה של הולידיי, הוא הפך המנון מחאה, ובישר את הקמת התנועה לזכויות האזרח. ממשלת ארצות הברית וסוכניה החשאיים חששו עד מאוד מרוחות השינוי להם קרא השיר, ואסרו על הולידיי לשיר אותו. סוכנים פדרליים עקבו אחר הזמרת ובהמשך החליטו לעצור אותה. היא הושלכה לכלא בטענה כי השתמשה בסמים. אך איש לא הצליח לשבור את רוחה ולהשתיק את קולה.

קולה של דיי

לנעליה הגדולות של הולידיי נכנסה המוסיקאית והשחקנית אנדרה דיי. זו העידה כי ליידי די השפיעה על הסגנון המוסיקלי שלה. הופעתה של דיי מופתית. הזדהותה עם הולידיי ניכרת בכל סצנה, והיא חושפת את עצמה באומץ מול המצלמה. דיי זכתה בפרס גלובוס הזהב כשחקנית הטובה ביותר על תפקידה בסרט, והייתה מועמדת לפרס השחקנית הטובה ביותר בטקס האוסקר האחרון.

את הסרט מלווה פסקול עוצמתי המורכב משיריה של הולידיי. קולה המחוספס והמרגש מצליח ללכוד את האוזן ואת הלב באופן שנדיר לחוות בימינו. הולידיי יצרה סגנון שהיה ייחודי לה, והוא זכה בהצלחה בזכות קולה יוצא הדופן והכריזמה שנטפה ממנה. "אין שני אנשים על פני כדור הארץ שהם זהים, וזה חייב להיות ככה במוסיקה, או שזו לא מוסיקה", אמרה.

יוסי אבו

אירוע תרבות בתיאטרון יפו

פרנקנשטיין בבגדאד

בשבת הקרובה (25.2) בשעה 17:00 יקיים תיאטרון יפו מפגש לכבוד הסופר העיראקי אחמד סעדאוי וספרו "פרנקנשטיין בבגדאד". המפגש בהנחיית פרופ' יוסי יונה. באירוע ישתתפו: פרופ' אמציה ברעם (אוניברסיטת ת"א), הסופרת ד"ר ראווייה בורברה, עורכת הספר תמי צ'פניק וד"ר רונן זיידל (אוניברסיטת ת"א). בתוכנית האמנותית: התזמורת "פירקת אלנור" ושחקני תיאטרון יפו.

הסרט "ממשלת ארה"ב נגד בילי הולידיי" (ארה"ב, 2021) מוקרן כעת בבתי הקולנוע. הסרט מגולל את סיפור חייה המרתק של הזמרת, שכונתה "ליידי די" וזכתה באהדת הקהל, אך עד ליום מותה לפני 60 שנה הייתה יעד לרדיפה מצד הממשל האמריקאי.

בילי הולידיי נחשבת אחת מזמרות הג'אז הגדולות בכל הזמנים. נוסף לכישרונה העצום, הייתה הולידיי אישה חזקה שנאלצה להתמודד עם טראומות ילדות, עם מערכות יחסים הרסניות, עם התמכרות לסמים ועם גזענות והתנכלות בלתי פוסקות מצד ממשלת ארצות הברית.

עלילת הסרט, בכיכובה של אנדרה דיי ובכימויו של המועמד לשני פרסי אוסקר לי דניאלס ("פרשס"), מתרחשת בסוף שנות ה-30 בארה"ב. אז, תחת מדיניות ההפרדה הגזענית של חוקי ג'ים קראו, לא הורשו שחורים לנוע בחופשיות במרחב הציבורי. למרות היותה כוכבת בינלאומית, ספגה בילי הולידיי יחס מפלה בשל היותה אפרו-אמריקאית: היא נאלצה להתגנב לבימה דרך המטבח או השירותים, ובמהלך סיבובי הופעות נאלצה ללון באוטובוס בעוד שחברי להקתה הלבנים לנו בבתי מלון.

מעשה לינץ' אחד שתועד

באותן שנים ביצעו גזענים מעשי לינץ' בשחורים באין מפריע, ובילי הולידיי לא יכלה להתעלם מכך. היא שרה את השיר "פרי מוזר", אותו חיבר המשורר והמורה הקומוניסטי היהודי אייבל מאירופול. השיר פורסם לראשונה ב-1937 בעיתון של איגוד עובדי ההוראה, והמגזין "טיים" הכתיר אותו ב-1999 כ"שיר המאה" בארה"ב.

אך השיר היה גם מקור צרותיה של הזמרת. הוא נכתב בעקבות מעשה לינץ' בשני צעירים שחורים - תומאס שיפ ואברהם סמית'. הם נרצחו בידי המון אכזרי במריון, אינדיאנה ב-7 באוגוסט 1930. ביממה שקדמה להירצחם, נעצרו השניים בידי המשטרה והואשמו ברצח פועל לבן ובאונס חברתו. המון זועם חמוש בפטישים, בברזלים ובאלות פרץ לתא המעצר בו ישבו, הוציא אותם והכה אותם למוות. השוטרים שהיו בתחנה אף הצטרפו למעשה. לאחר שהוכו למוות, נתלו הגופות לראווה. מקרה זה לא היה יוצא דופן באותה תקופה, אולם לורנס בייטלר, צלם שנקלע למקום, צילם את שתי הגופות התלויות בכיכר העיר והמוקפות קהל לבן ומריע. התמונה זכתה בתפוצה רחבה והודות לכך בלט האירוע

רומסים התארגנות עובדים

ועידת חד"ש ה-20

לחיצוק מאבקנו המשותף הערבי-יהודי
להגנה על המרחב הדמוקרטי ונגד הפשיזם
לשוויון מלא לאוכלוסייה הערבית
לסיום הכיבוש, לזכויות העם הפלסטיני ולשלום צודק
להגנת זכויות העובדות והעובדים, למיגור העוני,
לשוויון האישה
הוועידה תפתח ביום ה', 2 במרס, בשעה 18:30
באולם סמינרמיס בפרעם, ותימשך בימים 3 ו-4 במרס

אקטיב עובדים חד"ש

הפועלים מתים והקבלנים מתעשרים

מיצג מחאה

לזכר 46 חללי תאונות הבניין מאז תחילת 2022

חמישי, 23.2, 18:00, כיכר הבימה, תל אביב

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

הקרנת הסרט

"חמש המכשלות" / יורגן לת'

ולארס פון טרייר

בהנחיית המשורר ערן הדס

דנמרק, 2003, 103 דקות (דנית וצרפתית; עם כתוביות באנגלית)

חמישי, 23.2, בשעה 20:30

שלושה משוררים ילידי פברואר

ערב שירה בהשתתפות:

רומן אייזנברג - עודד כרמלי - עמית בן עמי

שלישי, 28.2, בשעה 20:00

השבוע באתר "זו הדרך"

השבתת ענק בשלטון המקומי נגד הממשלה ושבתה
בתיכונים, יו"ר ההסתדרות מסרב לפרסם חוות דעת
משפטית על השלכות ההפיכה המשטרית על העובדים,
גל שבתות בלבנון ועוד...

zoha.org.il

עובדים במפעל טאואר סמיקונדקטור במגדל העמק
(צילום: טאואר סמיקונדקטור)

בית הדין האזורי לעבודה בנצרת קבע, כי חברת טאואר סמיקונדקטור פגעה באופן חמור בזכות ההתארגנות של עובדיה, אך חייב אותה לשלם פיצוי נמוך במיוחד: 550 אלף שקל והוצאות משפט בשווי 50 אלף שקל. הקנס הוטל בעקבות שורה ארוכה של פעולות המנוגדות לחוק ההסכמים הקיבוציים ולפסיקת בית הדין. את העבירות ביצעו מנהלים בדרגים בכירים ובינוניים, זאת במטרה להניא את העובדים מלהתאגד. יצוין כי רוב העבירות בוצעו בימים ובשבועות שלאחר הודעת ההסתדרות להנהלה על מינוי ועד פעולה במפעל בסוף חודש מאי 2021.

חברת טאואר סמיקונדקטור מעסיקה כ-2,000 עובדים באתר הממוקם במגדל העמק. היא עוסקת בפיתוח ובייצור חלקים לתעשיית האלקטרוניקה. בשנת 2022 הגיעו הכנסות החברה ממכירות לשיא של 1.68 מיליארד דולר. זאת בהשוואה לשווי מכירות של 1.51 מיליארד דולר ב-2021. בחודש פברואר אשתקד חתמה טאואר סמיקונדקטור על הסכם עם ענקית הטכנולוגיה הרב-לאומית אינטל, לפיו תרכוש זו את החברה תמורת כ-5.4 מיליארד דולר במזומן. דירקטוריון טאואר סמיקונדקטור אישר את העסקה אולם זו טרם מומשה.

מפסק הדין עולה כי הניסיונות לפגוע בהתארגנות העובדים כללו בין היתר: עשרות כינוסים ושיחות בניסיון להפחיד את העובדים ולהעביר להם מסר כי העסקתם תיפגע אם יעזו להצטרף להסתדרות; הפצת מסרים משמיצים נגד חברי ועד העובדים; שליחת קישורים לעובדים לביטול ההצטרפות להסתדרות; חשיפת עובדים לפרסומים נגד ההתארגנות בקבוצות בוואטסאפ ובפייסבוק; מניעת כניסת נציגי ההסתדרות למפעל; השתלחות מנהל באופן פומבי בחבר ועד; ומשלוח מכתבי התראה לחבר ועד.

עוד התברר כי המנהלים החתימו עובדים על טפסי ביטול חברות וסייעו לעובדים לבטל את חברותם בהסתדרות. בין המבטלים היו אף חברי ועד הפעולה שפרשו. נקבע כי הביטולים היו כתוצאה מלחץ ההנהלה, ובשל הקמפיין שהיא מנהלת נגד ההתארגנות.

ח"ד 26205, ח"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il